

Monumentnummer*: 516529

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 5 maart 2001
Kadaster deel/nr: 10313/34

<i>Woonplaats*</i>		<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>		
Dedgum		Súdwest-Fryslân		Friesland		
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Buren	16		8764 PR	Dedgum		
<i>Kadastrale gemeente*</i>		<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>	
Tjerkwerd		F			527	
Tjerkwerd		F			526	

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

De NEDERLANDSE HERVORMDE KERK met TOREN en gietijzeren HEKWERK te Dedgum is in 1889 gebouwd, in Traditioneel-ambachtelijke stijl, ter vervanging van een oudere kerk. Architect was J. van Rheenen. Boven de hoofdingang is een horizontaal gelegen gevelsteen aangebracht waarop staat: ANNO 1889. Een tweede gevelsteen in de zuidelijke zijgevel van de toren vermeldt: "Den 13 juli 1889 is deze steen gelegd door den kerkvoogd H.A. Hannema, mede kerkvoogden waren K. Lodewijks en D.R. van der Wal allen te Dedgum, J. van R(henen) te Witmarsum Architect, A.R. Postma te Tjerkwerd Aannemer". De kerk met toren ligt verhoogd op de terp en is naar het oosten georiënteerd, met de absis gericht op de hoofdweg van het dorp. Rond de kerk een ovaalvormige kerkhof met eenvoudige aanleg dat wordt omringd door een gietijzeren hekwerk, bestaande uit lage en hoge spijlen met lansvormige afsluiting, op een laag bakstenen muurtje. Een rij bomen benadrukt, op de oostkant na, het beloop van het hek. Het toegangshek, dat eenvoudig uitgevoerde zij- en middenvleugels met ertussen hekstijlen met doodssymbolen (geveugelde zandlopers met vleugels en doodskoppen) omvat, bevindt zich aan het einde van het pad dat tussen absis en weg is gelegen.

Omschrijving

De zaalkerk met rechthoekige plattegrond en driedelige absis is in bruine baksteen opgetrokken. De plint is

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gepleisterd. Het door zwarte ongeglazuurde Lucas IJsbrand-pannen gedekte zadeldak wordt op de absis driedelig afgesloten; alleen op het zuidelijke dakschild van de absis liggen zwarte ongeglazuurde Friese pannen. Op de nok van de absis staat een gietijzeren windwijzer met de letters: N, Z, O, en W. De halfronde vensters met houten kozijnen en gietijzeren meerruits-verdeling bevinden zich in de ritmisch opgestelde spaarvelden die aan de bovenzijde door een tandlijst worden afgesloten. Het rondboogvenster in de absis is blind. Erboven bevindt zich een gietijzeren anker. De toren, die ten opzichte van het schip centraal is geplaatst, wordt aan drie zijden door spaarvelden versierd. In de voorgevel van de toren bevinden zich van beneden naar boven: de hoofdingang -met houten toegangsdeur met acht panelen en half rond bovenlicht, een rondboogvenster met gietijzeren verdeling en een wijzerplaat. In de toren een mechanisch torenuurwerk uit de 17e eeuw met een later aangebrachte pennengang. In de zijgevels zitten een blind rondboogvensters en een wijzerplaat, in de achtergevel eenzelfde wijzerplaat. In de kleinere vierkante spaarvelden onder de achtkantige spits, die door grijze leien wordt gedekt, bevinden zich in totaal vier paren halfronde vensters met galmgaten waarin zes houten galmborden. Hierboven een hoog hoofdstel met horizontaal gelegen spiegelvlak met in het midden rozetversiering en aan weerszijden twee rijk gedecoreerde consoles. Op de achtkantige spits is een windwijzer aangebracht die uit een ui-vormig onderdeel en een gouden haan bestaat. Tussen toren en schip is aan de zuidzijde het baarhuisje gebouwd; de ingang met houten deur en gebogen strek bevindt zich naast de hoofdingang. In de zuidmuur is een rond venster met gietijzeren motieven aangebracht.

INTERIEUR: van belang zijn onder meer de eiken preekstoel (XVIIIa) met gesneden panelen en ruggeschot met dito vleugelstukken, de koperen doopbekkenhouder (ca. 1700) met bekken en de orgelkas (1709), die alle zijn overgebracht uit de afgebroken voorgangster van de huidige kerk. In de kas een eenklaviers-orgel uit 1893, vervaardigd door de fa. L. van Dam en Zonen te Leeuwarden.

Waardering

De Nederlandse Hervormde Kerk met gietijzeren hek om een eenvoudig aangelegd kerkhof is van algemeen cultuurhistorisch- en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de situering op de terp, centraal punt van het dorp;
- voor het aanzien van het dorp;
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur;
- vanwege de architectonische gaafheid van het interieur;
- vanwege de hoogwaardige architectonische kwaliteiten van het interieur;
- vanwege de hoogwaardige architectonische kwaliteiten van de samenstellende onderdelen (hoofdgebouw en hekwerk);
- in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de dorpse omgeving.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk